

El foc que tot ho canvia

- El 7 d'agost del 1979 un incendi, probablement intencionat, va provocar vint-i-un morts, que van quedar atrapats, a la urbanització d'Els Pinars de Lloret de Mar
- Va evidenciar les mancances dels serveis d'emergències limitats a voluntaris
- Els promotors immobiliaris van ser jutjats però la sentència va ser absolutòria

GEMMA BUSQUETS - LLORET DE MAR

L'olor. És el que recorda quaranta anys després Felip Carbonell, actual cap de Protecció Civil de Lloret de Mar (Selva). L'estiu del 1979, amb 17 anys, feia tres mesos que treballava a l'Ajuntament lloretenc; el seu pare, Pitu Carbonell, era el cap de la brigada municipal. Aquell 7 d'agost de fa 40 anys, Carbonell acompanyava Jordi Martínez, que en aquells moments feia de cap del grup de bombers voluntaris, a la zona de Caulés, entre Vidreres i Lloret. "El foc havia començat a les nou del matí i en principi es pensava que era de poques conseqüències; no vam saber-ho fins cap a última hora de la tarda", recorda. L'alcalde Joan Domènech (1979-1983) just feia quatre mesos que havia accedit al càrrec en les primeres eleccions municipals democràtiques. Domènech explica que cap a les deu del matí conduïa en direcció a Girona, on tenia una reunió a la Diputació, quan va veure una columna de fum en el pas de carretera anomenat Coll Estret. "Vaig alertar els serveis municipals; teníem un mínim grup de bombers voluntaris que dirigia en Jordi Martínez perquè no hi havia encara cap cos ben organitzat." Domènech recorda, a més, que ja feia dies que "continuadament hi havia petits incendis, però que no passava més enllà dels arbres".

Pinyes com bom-bes de mà

Hi va haver tres focus a pocs quilòmetres de distància: a Camp-daura, a Mont Barbat i l'Àngel. A la tarda, el foc havia arribat a la urbanització d'Els Pinars, molt precària i pràcticament en construcció. Joan Domènech relata, molt gràficament, que quan els pins s'encenen, les pinyes es converteixen en bombes de mà i el propaguen: "Estàs a deu metres intentant apagar i les pinyes et volen per dalt i estenen el foc al teu darrere; així va travessar la carretera i va tombar a Els Pinars." El cap dels bombers voluntaris lloretencs, Jordi Martínez –del 1984 a 1987 va ser director general de Prevenció i Extinció d'Incendis i de Salvaments de Catalunya– recorda que, tot i no tenir les mànegues adients ni els mitjans necessaris, van aconseguir desviar el foc perquè no entrés a la urbanització Lloret Blau, però la segona llengua de foc els va travessar cap a Els Pinars.

"Érem regidors i alcaldes apagant focs", assenyala Joan Domènech en relació amb la precarietat de mitjans que la tragèdia d'Els Pinars va posar en evidència en un país que encara no havia transitat per la democràcia. Jordi Martínez fa memòria per enumerar els efectius de bombers que hi havia, fa quaranta anys, a les comarques gironines: el cos municipal de Girona, els voluntaris de la Jonquera i Puigcerdà i els municipals de Figueres i d'Olot: "A Lloret, el més a prop que teníem era el parc a Calella, avui a Pineda; estàvem més sols que la una." Jordi

Martínez, que des del 2008 és el president de l'ADF a Lloret de Mar, no dubta quan se li pregunta si la tragèdia d'Els Pinars va accelerar la creació d'un cos de bombers professional. També ho pensa Joan Domènech. La nit de la tragèdia, l'aleshores president de la Generalitat, Josep Tarradellas, va visitar d'urgència la zona i va declarar a la premsa que exigiria traspassos de competències a Madrid. Per exemplificar la precarietat de mitjans, Jordi Martínez explica com van transformar un camió per regar el carrer que no servia, "pintant-lo de vermell i amb una sirena" per tenir així el primer camió de bombers.

Cul-de-sac

Als minsos serveis d'emergència s'hi ha d'afegir la manca d'equipaments de les urbanitzacions. "Ara totes les urbanitzacions i nuclis de població tenen una xarxa d'hidrants important, els camions carreguen més aigua, i la xarxa de comunicacions és molt diferent a la de fa quaranta anys", remarca Felip Carbonell. En el cas dels 21 morts d'Els Pinars, entre ells famílies i mainada, tant Jordi Martínez com Felip Carbonell apunten al pànic, que fa actuar a la desesperada, i a la desconeixença del territori. Martínez explica que en el camí de fugida van passar per llocs que s'hi podien haver refugiat, des d'un dipòsit d'aigua en construcció fins a una excavació d'un pàrquing subterrani. Aterrits, van pensar que seguint pel carrer d'Els Pinars trobarien la sortida: era un cul-de-sac. "Van endinsar-se al bosc, per una vall, que és on corre més el foc; va ser fatal." Fins l'any 1994, Els Pinars no va deixar de tenir carrers sense sortida. "Van sortir de la urbanització, que era un espai més o menys segur, i es van endinsar al bosc pensant que trobarien una sortida, i el foc els va cremar", afegeix Felip Carbonell.

Tots els indicis van apuntar a un incendi provocat. "Va ser simptomàtic que va passar aquesta desgràcia i no va haver-hi cap foc més", assenyala Joan Domènech. Especulació urbanística? "Un piròman o per perjudicar el prestigi turístic de Lloret de Mar", respon l'alcalde de l'època. El judici va arribar nou anys més tard. Els veïns afectats van aconseguir portar davant dels tribunals el representant legal i l'apoderat de Fincas Ibéricas, promotora de la urbanització, sota l'acusació d'imprudència o negligència. La sentència va ser absolutòria.

En un article recent a El Punt Avui, Joan Domènech recordava la tragèdia i el nom de les famílies i dels infants morts. "Vam passar per una parcel·la i hi havia una pilota que havia resistit", rememora d'una nit dantesca. De l'olor dels cossos cremats a l'aigua. "El foc el pots parar, però n'has de saber, l'aigua no", assenyala Jordi Martínez quan se li pregunta d'on neix aquesta vocació pels serveis d'emergència: "El 1962 hi va haver les inundacions del Vallès: jo era estudiant, i els aiguats d'octubre em van enxampar ajudant els bombers de Terrassa a treure cossos de la riera de les Arenes. Vaig quedar marcat d'alguna manera per la tragèdia, i des de llavors m'he dedicat tota la vida a extinció d'incendis".

Catalunya celebrava l'Estatut

El mateix dia que es va declarar l'incendi, Catalunya celebrava que s'havia acabat la redacció de l'Estatut, l'agost del 79.

Font del document:

<https://www.elpuntavui.cat/punt-divers/article/4-divers/1647405-el-foc-que-tot-ho-canvia.html>